

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MELCHIOR WATHELET IŠVADA,
pateikta 2012 m. gruodžio 13 d.¹

Byla C-565/11

Mariana Irimie
prieš
Administrația Finanțelor Publice Sibiu,
Administrația Fondului pentru Mediu

(Tribunalul Sibiu (Rumunija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Pažeidžiant Sąjungos teisę valstybės narės surinktų mokesčių grąžinimas — Nacionaliniai teisės aktai, kuriais ribojamos minėtos valstybės už grąžintus mokesčius mokamos palūkanos — Lygiavertiškumo, veiksmingumo ir proporcingumo principai“

I – Įžanga

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas nagrinėjant Mariana Irimie ir *Administrația Finanțelor Publice Sibiu* (Sibiu viešųjų finansų administracija) bei *Administrația Fondului pentru Mediu* (Aplinkos fondo administracija) ginčą, susijusį M. Irimie reikalavimu grąžinti mokestį, surinktą pažeidžiant Sąjungos teisę, t. y. SESV 110 straipsnį, kartu su įstatyme nustatytais palūkanomis nuo šio mokesčio sumokėjimo iki realaus jų grąžinimo datos.
2. Registruodama kitoje valstybėje narėje įsigytą automobilį, M. Irimie turėjo sumokėti taršos mokestį².
3. Teisingumo Teismas Sprendime *Tatu*³, susijusiame su nagrinėjamu mokesčiu, nusprendė, kad SESV 110 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo valstybei narei draudžiama įvesti taršos mokestį už pirmą kartą šioje valstybėje narėje registruojamas variklines transporto priemones, jei ši mokestinė priemonė yra tokia, kad ją atgrasoma nuo kitose valstybėse narėse pirktų naudotų transporto priemonių eksploatavimo šioje valstybėje narėje, tačiau tiek pat neatgrasoma nuo tokio paties amžiaus ir nusidėvėjimo transporto priemonių pirkimo nacionalinėje rinkoje.
4. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą, kurį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2011 m. lapkričio 10 d., nacionalinis teismas pateikė klausimą, ar su Sąjungos teise suderinami nacionaliniai teisės aktai, kuriuose numatyta, kad palūkanos už grąžintiną mokestį turi būti mokamos nuo kitos dienos po to, kai buvo pateiktas prašymas grąžinti, o ne nuo mokesčio sumokėjimo datos. Šiuo klausimu prašymą

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — Klostantis pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms, 2008 m. balandžio 21 d. skubos tvarka priimto Vyriausybės potvarkio Nr. 50/2008, kuriuo įvedamas automobilių taršos mokestis (*Ordonanță de Urgență a Guvernului nr. 50/2008 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule, Monitorul Oficial al României, Partea I*, Nr. 327, 2008 m. balandžio 25 d., toliau – OUG Nr. 50/2008), įsigaliojusio 2008 m. liepos 1 d., 3 straipsnyje buvo įvestas M1–M3 ir N1–N3 kategorijų transporto priemonių taršos mokestis.

3 — 2011 m. balandžio 7 d. sprendimas (C-402/09, Rink. p. I-2711).

priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma siekia sužinoti, ar nacionalinės teisės aktai suderinami su lygiavertiškumo, veiksmingumo bei proporcingumo principais ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – chartija) 17 straipsnyje, vertinamame kartu su ESS 6 straipsniu, užtikrinama teise į nuosavybę.

II – Rumunijos teisės aktai

5. Rumunijos teisės sistemoje mokesčių procesas reglamentuojamas 2003 m. gruodžio 24 d. Vyriausybės potvarkiu Nr. 92 dėl mokesčių proceso kodekso (*Ordonanța Guvernului nr. 92 din 24 decembrie 2003 privind Codul de procedură fiscală, Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 513, 2007 m. liepos 31 d.), vėliau iš dalies pakeistu ir papildytu (toliau – OG Nr. 92/2003).

6. Atsakydamas į 2012 m. liepos 3 d. Teisingumo Teismo prašymą pateikti paaiškinimus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad, taikant OG Nr. 92/2003 124 straipsnį kartu su šio potvarkio 70 straipsniu, palūkanos už iš valstybės biudžeto grąžintinas sumas mokamos nuo kitos dienos po to, kai buvo pateiktas prašymas grąžinti. Jis pažymėjo, kad nacionalinė teismų praktika šiuo klausimu yra nusistovėjusi ir nedviprasmiška.

7. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, gavęs minėtą prašymą pateikti paaiškinimus, taip pat nurodė, kad pasibaigus jame vykstančiam teismo procesui, net jei prieš šį procesą būtų vykęs administracinis procesas, apmokestinamasis asmuo neturi galimybės pradėti kito teismo proceso, kuriame galėtų reikalauti papildomų palūkanų, t. y. susijusių su laikotarpiu nuo neteisėto mokesčio sumokėjimo iki prašymo jį grąžinti pateikimo.

III – Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

8. 2007 m. gruodžio mėn. M. Irimie nusipirko Vokietijoje įregistruotą automobilį⁴. 2008 m. rugsėjo mėn. ji pateikė prašymą Rumunijos valdžios institucijoms pirmą kartą įregistruoti automobilį Rumunijoje ir sumokėjo 6 707 Rumunijos lėjų (RON) taršos mokesčio.

9. 2009 m. rugpjūčio 31 d. skundu, patikslintu 2009 m. gruodžio 10 d. ir 2011 m. liepos 7 d., M. Irimie pradėjo procesą *Tribunalul Sibiu* (Rumunija) prieš *Administrația Finanțelor Publice Sibiu* ir *Administrația Fondului pentru Mediu*, kad jas įpareigotų, pirma, grąžinti sumokėto taršos mokesčio sumą ir, antra, sumokėti įstatymuose numatytas palūkanas, susijusias su minėtu mokesčiu ir apskaičiuotas nuo jo sumokėjimo dienos.

10. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pripažįsta, kad sprendimas dėl prašymo grąžinti taršos mokesčio sumą neturėtų kelti didelių problemų, atsižvelgiant į minėtą Teisingumo Teismo sprendimą *Tatu*⁵. Tačiau dėl prašymo grąžinti visas įstatyme nustatytas palūkanas už minėtą mokestį, apskaičiuotas nuo jo sumokėjimo datos, nacionalinis teismas pažymėjo, kad jo patenkinti negalima dėl OG Nr. 92/2003 124 ir 70 straipsnių, pagal kuriuos palūkanos už iš valstybės biudžeto grąžintinas sumas mokamos tik nuo kitos dienos po to, kai buvo pateiktas prašymas grąžinti.

4 — Transporto priemonė buvo pirmą kartą įregistruota 1999 m. kovo 23 d. Vokietijoje.

5 — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodo šį sprendimą patvirtinančią Teisingumo Teismo praktiką, t. y., be kita ko, 2011 m. balandžio 8 d. nutartis *Obreja ir Darmi* (C-136/10 ir C-8/10), *Ijac* (C-336/10), *Sfichi ir Ilaș* (C-29/11 ir C-30/11), 2011 m. liepos 7 d. Sprendimą *Nisipeanu* (C-263/10), 2011 m. liepos 13 d. nutartis *Vijulan* (C-335/10), *Druțu* (C-438/10) ir *Micșa* (C-573/10). Šis teismas, atsakydamas į 2012 m. liepos 3 d. prašymą pateikti paaiškinimus, patikslino, kad priėmus minėtą Teisingumo Teismo sprendimą *Tatu* nacionaliniai teismai tenkina apmokestinamųjų asmenų skundus, įpareigodami grąžinti mokestį ir priteisdami palūkanas nuo kitos dienos po to, kai buvo pateiktas prašymas grąžinti.

11. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas suabejojo, ar ši nuostata suderinama su Sąjungos teise, pirmiausia su lygiavertiškumo, veiksmingumo ir proporcingumo principais, kalbant apie ieškinius dėl žalos atlyginimo, kuriuos asmenys turi teisę pateikti Sąjungos teisės pažeidimo atveju, bei chartijos 17 straipsnyje kartu su ESS 6 straipsniu užtikrinama teise į nuosavybę.

12. Tokiomis aplinkybėmis *Tribunalul Sibiu* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje [nustatyti] ir [ESS] 6 straipsniu ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsniu saugoma teise į nuosavybę [grindžiami] teisės gynimo priemonių, taikomų, kai privataus asmens atžvilgiu taikant [Sąjungos] teisės neatitinkančią teisės nuostatą padaromas [Sąjungos] teisės pažeidimas, lygiavertiškumo, veiksmingumo ir proporcingumo [principai] gali būti [aiškinami] taip, kad [jais] draudžiamos tokios vidaus teisės nuostatos, kuriomis ribojamas žalos, kuri gali būti atlyginta privačiam asmeniui, kurio teisė buvo pažeista, dydis?“

IV – Procesas Teisingumo Teisme

13. M. Irimie, Rumunija, Ispanijos Karalystė, Portugalijos Respublika ir Europos Komisija pateikė rašytines pastabas. 2012 m. spalio 17 d. posėdyje M. Irimie, Rumunija, Ispanijos Karalystė ir Komisija pateikė žodines pastabas.

14. M. Irimie pažymi, kad Sąjungos teisė prieštarauja nacionalinės teisės nuostatoms, kuriomis ribojamas žalos (negautų pajamų), kuri turi būti visiškai atlyginta privačiam asmeniui, sumokėjusiam Sąjungos teisei prieštaraujantį mokestį, dydis, nes palūkanos pradedamos skaičiuoti tik nuo prašymo grąžinti pateikimo, o ne nuo neteisėto mokesčio sumokėjimo.

15. Rumunija pažymi, kad jos teisės aktuose suteikta galimybė visiškai atlyginti žalą apmokestinamiesiems asmenims, privalėjusiems sumokėti mokestį, kuris vėliau buvo pripažintas neteisėtu. Be to, Rumunijos teigimu, valstybės narės turi kompetenciją nustatyti palūkanų už žalą, kurią patyrė Sąjungos teisę pažeidžiančius mokesčius įpareigoti sumokėti privatūs asmenys, apskaičiavimo taisyklės, laikydamosi atlyginimo lygiavertiškumo, veiksmingumo ir proporcingumo principų.

16. Ispanijos Karalystė nurodo, kad Sąjungos teisė paprastai neprieštarauja nacionalinės teisės nuostatoms, kuriomis ribojamas žalos atlyginimo privačiam asmeniui, kurio teisė buvo pažeista, dydis arba dėl nepagrįsto mokėjimo jam grąžintina suma. Ispanijos Karalystės teigimu, veiksmingumo principas pažeidžiamas tik jei išmokamų palūkanų dydis būtų toks mažas, kad teisė į palūkanų išmokėjimą būtų gerokai apribota, „nepagrįstai netektų savo turinio“ arba būtų apribota taip, kad nebeliktų. Ispanijos Karalystės manymu, palūkanų išmokėjimas nuo prašymo grąžinti neteisėtą mokestį padavimo nereiškia, kad minėta teisė praranda savo turinį.

17. Portugalijos Respublika teigia, kad valstybės narės gali spręsti, kaip nustatoma suma, į kurią turi teisę privatus asmuo dėl Sąjungos teisės pažeidimo, jei vadovaujantis tokiais taisyklėmis suma, kurią turi teisę gauti privatus asmuo, gerokai nesumažėja ir šios taisyklės negali būti pripažintos kliūtimi minėtai teisei įgyvendinti.

18. Komisijos manymu, nacionalinės teisės nuostata, kuria, kaip šioje byloje, gerokai ribojama apmokestinamojo asmens teisė susigrąžinti nuostolius, patirtus dėl negalėjimo pasinaudoti neteisėtai surinkta suma, pažeidžiamas veiksmingumo principas.

V – Vertinimas

19. Pirmiausia reikia priminti, kad Teisingumo Teismas neturi teisiškai kvalifikuoti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme M. Irimie pareikšto ieškinio. Būtent pareiškėja pagrindinėje byloje privalo nurodyti šio ieškinio (prašymo grąžinti sumas arba prašymo atlyginti žalą) pobūdį ir pagrindą, kontroliuojama prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo⁶.

20. Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo prejudicinio klausimo formuluotės gali atrodyti, kad šiame teisme M. Irimie pareiškė ieškinį dėl žalos, padarytos dėl Sąjungos teisės pažeidimo, atlyginimo. Vis dėlto, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenustatytų kitaip, vadovaujantis Teisingumo Teismui pateikta bylos medžiaga, atrodo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme M. Irimie pareikštas ieškinys yra susijęs su dėl Sąjungos teisės, t. y. SESV 110 straipsnio⁷, pažeidimo neteisėtai surinkto mokesčio grąžinimu ir įstatyme nustatytų palūkanų sumokėjimu už laikotarpį nuo minėto mokesčio sumokėjimo iki realaus jo grąžinimo dienos.

21. Vadovaujantis nusistovėjusia ir ilgalaike teismo praktika, nepaisant to, kad nėra su Sąjungos teise nesuderinamų mokesčių grąžinimą reglamentuojančių Sąjungos teisės nuostatų, teisė susigrąžinti šiuos mokesčius yra Sąjungos teisės nuostatomis, kaip jas išaiškino Teisingumo Teismas, privatiems asmenims suteikiamų teisių pasekmė ir papildymas. Todėl valstybė narė privalo⁸ grąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktus mokesčius, nes minėta teisė yra iš Sąjungos teisės sistemos kylanti subjektyvi teisė⁹.

22. Nesant Sąjungos teisės aktų šioje srityje, kiekviena valstybė narė, taikydama proceso autonomijos principą, savo vidaus teisės sistemoje paskiria kompetentingus teismus ir nustato ieškinių, skirtų teisės subjektų teisių, kylančių iš Sąjungos teisės, apsaugai užtikrinti, procesines taisykles su sąlyga, kad, pirma, tokios taisyklės nebus mažiau palankios už tas, kurios taikomos panašioms nacionaline teise grindžiamiems ieškiniams (lygiavertiškumo principas), ir, antra, kad dėl jų Sąjungos teisės sistemoje nustatytų teisių įgyvendinimas netaps praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (veiksmingumo principas)¹⁰. Be to, kitaip, nei šios išvados 16 ir 17 punktuose nurodė Ispanijos Karalystė ir Portugalijos Respublika, nors pagal valstybių narių proceso autonomijos principą kiekviena valstybė narė turi kompetenciją nacionalinėje teisėje nustatyti procesines priemones, skirtas iš Sąjungos teisės apmokestinamiesiems asmenims kylančių teisių apsaugai užtikrinti, dėl to negali būti apribotas arba pažeistas šių teisių turinys.

23. Nors su Sąjungos teise nesuderinamų nacionalinių mokesčių grąžinimo principas yra seniai pripažintas, pažeidžiant Sąjungos teisės nuostatas surinkusios mokesčių valstybės narės pareiga mokėti palūkanas nuo pagrindinės grąžintinos sumos sukėlė abejonių.

6 — Žr. 2001 m. kovo 8 d. Sprendimo *Metallgesellschaft ir kt.* C-397/98 ir C-410/98, Rink. p. I-1727) 81 punktą, 2006 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Test Claimants in the FII Group Litigation* (C-446/04, Rink. p. I-11753) 201 punktą ir 2007 m. kovo 13 d. Sprendimo *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* (C-524/04, Rink. p. I-2107) 109 punktą.

7 — Reikia pažymėti, kad SESV 110 straipsnis taikomas tiesiogiai. Žr. 1982 m. balandžio 29 d. Sprendimą *Pabst & Richarz* (17/81, Rink. p. 1331). Todėl visos valstybių narių valdžios institucijos turi užtikrinti jo laikymąsi pagal savo kompetenciją.

8 — Kadangi atsisakymas grąžinti neteisėtai nustatytą mokesčių yra Sąjungos teisine sistema garantuojamos subjektyvios teisės apribojimas, Teisingumo Teismas nusprendė, kad jį reikia aiškinti siaurai. Taigi nepagrįstai sumokėto mokesčio tiesioginis perkėlimas pirkėjui, ypač kai jis prilygsta apmokestinamojo asmens nepagrįstam praturtėjimui, yra vienintelė teisė susigrąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktus mokesčius išimtis. Žr. 2011 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Lady & Kid ir kt.* (C-398/09, Rink. p. I-7375) 20 punktą. Šiuo klausimu minėto sprendimo byloje *Lady & Kid* 21 punkte Teisingumo Teismas patvirtino savo praktiką, pagal kurią net jeigu įrodoma, kad nepagrįstai sumokėto mokesčio našta buvo perkelta tretiesiems asmenims, tokio mokesčio grąžinimas ūkio subjektui nebūtinai lemia jo nepagrįstą praturtėjimą, nes šio mokesčio įtraukimas į taikomas kainas gali jam padaryti žalą, susijusią su jo pardavimo masto sumažėjimu.

9 — Žr. 2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *Littlewoods ir kt.* (C-591/10) 24 punktą ir nurodytą teismo praktiką.

10 — Šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Metallgesellschaft ir kt.* 85 punktą ir *Test Claimants in the FII Group Litigation* 203 punktą.

24. Todėl Sprendime *Ansaldo Energia ir kt.*¹¹ palūkanų mokėjimas buvo pripažintas su Sąjungos teise nesuderinamų mokesčių grąžinimu susijusiu papildomu klausimu, kurį turėjo išspręsti nacionalinės valdžios institucijos, taikydamos vidaus teisės nuostatas, reglamentuojančias palūkanų dydį ir datą, nuo kurios šios palūkanos turėjo būti skaičiuojamos.

25. Tokį požiūrį buvo galima suprasti taip, kad nacionalinei teisei turi būti paliktas sureguliuoti ne vien už grąžintinus mokesčius mokėtinų palūkanų apskaičiavimo ypatumų klausimas, bet ir pačios apmokestinamojo asmens teisės gauti tokias palūkanas klausimas.

26. Nors Teisingumo Teismas minėto Sprendimo *Metallgesellschaft ir kt.* 86 punkte pažymėjo, kad „galimas“¹² palūkanų nuo nepagrįstai surinktų mokesčių mokėjimas yra papildomas klausimas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, jis vis dėlto nusprendė, kad prašymas išmokėti palūkanas, kurios padengtų pažeidžiant Bendrijos teisę sumokėtų sumų išaldymo sąnaudas, buvo ne papildomas, bet prilygo pareiškėjų pagrindinėje byloje reikalavimų tikslui. Teisingumo Teismo teigimu, nagrinėjamas Bendrijos teisės pažeidimas kilo ne dėl paties apmokestinimo mokesčių, o dėl jo pirmalaikio surinkimo¹³. Tokiomis aplinkybėmis palūkanų suteikimas buvo „atlyginimas“ už nepagrįstą surinkimą, būtinas norint atkurti Sutarties nuostatų laikymąsi. Todėl pareiškėjos pagrindinėje byloje, be kita ko, turėjo teisę į palūkanų už sumas, sumokėtas nuo pirmalaikio mokesčio sumokėjimo iki datos, kai ji buvo privaloma mokėti, grąžinimą.

27. Žinoma, būtų galima nuspręsti apriboti minėto Sprendimo *Metallgesellschaft ir kt.* taikymą tik konkrečiomis šių bylų aplinkybėmis, t. y. išankstinio mokesčio sumokėjimu. Vis dėlto Sprendime *Test Claimants in the FII Group Litigation*¹⁴ dėl diskriminacinių mokesčių sumokėjimo¹⁵ Teisingumo Teismas priėjo prie bendresnės išvados, kad kai valstybė narė surinko mokesčius pažeisdama Bendrijos teisę, apmokestinamieji asmenys turi teisę į tai, kad ne tik būtų grąžintas neteisėtai surinktas mokestis, bet ir šiai valstybei sumokėtos arba jos surinktos su šiuo mokesčiu tiesiogiai susijusios sumos.

28. Be to, minėtame naujame Sprendime byloje *Littlewoods Retail ir kt.* Teisingumo Teismas, remdamasis minėtuose sprendimuose *Metallgesellschaft ir kt.* bei *Test Claimants in the FII Group Litigation* įtvirtinta teismo praktika, nusprendė, kad valstybės narės privalo grąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktas mokesčių sumas kartu su palūkanomis¹⁶. Teisingumo Teismas pripažino, kad kiekviena valstybė narė savo vidaus teisės sistemoje turi numatyti sąlygas, kuriomis šios palūkanos turi būti mokamos, be kita ko, įtvirtindama palūkanų normą ir apskaičiavimo būdą, ir dėl nacionalinių nuostatų negalima iš apmokestinamojo asmens atimti galimybės gauti pakankamą dėl nepagrįsto mokesčio mokėjimo patirtų nuostolių atlyginimą¹⁷.

11 — 1998 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Ansaldo Energia ir kt.* (C-279/96-C-281/96, Rink. p. I-5025) 20 punktas. Taip pat žr. 2006 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *N* (C-470/04, Rink. p. I-7409) 61 punktą.

12 — Reikia pažymėti, kad sprendimo šioje byloje, kurios proceso kalba buvo anglų, versijoje anglų kalba žodžio „galimas“ nėra.

13 — Iš tiesų Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad Bendrijos teisę pažeidžia ne tai, kad Jungtinėje Karalystėje apmokestinamas dukterinės bendrovės dividendų išmokėjimas patronuojančiajai bendrovei, o tai, kad iš Jungtinėje Karalystėje reziduojančių dukterinių bendrovių, kurių patronuojančiosios bendrovės turi buveinę kitoje valstybėje narėje, buvo reikalaujama mokėti šį mokestį avansu, nors reziduojančių patronuojančiųjų bendrovių reziduojančioms dukterinėms bendrovėms buvo suteikta galimybė išvengti šios pareigos (žr. minėto sprendimo 83 punktą).

14 — Taip pat žr. minėto Sprendimo *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* 112 punktą.

15 — Šis atvejis buvo susijęs ne su išankstiniu mokesčio mokėjimu, bet su mokesčio nesuderinamumu su Sutartimi.

16 — Žr. minėto Sprendimo *Littlewoods Retail ir kt.* 25 ir 26 punktus.

17 — Reikia pažymėti, kad iš minėto Sprendimo *Littlewoods Retail ir kt.* 8 punkto matyti, jog laikotarpis, kai pagal toje byloje taikytiną Anglijos teisę turėjo būti apskaičiuojamos palūkanos, prasidėjo nuo dienos, kai Jungtinės Karalystės mokesčių institucijos gavo PVM permoką, ir jį nustota skaičiuoti tą dieną, kai jos leido grąžinti sumą, nuo kurios mokėtinos palūkanos. Manau, kad ypač reikšminga tai, jog minėto sprendimo 27 punkte tarp sąlygų, kurios turi būti įtvirtintos kiekvienos valstybės narės teisės sistemoje, neminima diena, nuo kurios turėtų būti skaičiuojamos palūkanos. Manau, kad taip Teisingumo Teismas netiesiogiai pritarė laikotarpiui, už kurį turi būti mokamos palūkanos pagal Anglijos teisę, ir pripažino subjektinę teisę į palūkanų lygį, kuris atitiktų tinkamą dėl nepagrįsto mokesčio sumokėjimo patirtos žalos atlyginimą.

29. Manau, kad priėmus Sprendimą *Littlewoods Retail ir kt.* teisei į palūkanas, atitinkančias pakankamą dėl pažeidžiant Sąjungos teisę nepagrįstai sumokėto mokesčio patirtų nuostolių atlyginimą, suteikiama tokia pat reikšmė¹⁸, kaip ir teisei į paties mokesčio grąžinimą, todėl ji prilygsta iš Sąjungos teisės sistemos kylančiai subjektinei teisei¹⁹. Manau, kad ši teisė būtinai apima palūkanų mokėjimą nuo minėto mokesčio sumokėjimo dienos. Akivaizdu, kad nuostolių dėl negalėjimo naudotis atitinkama pinigų suma apmokestinamasis asmuo patiria nuo šios, o ne bet kurios vėlesnės dienos.

30. Taip pat akivaizdu, kad prievolės mokėti mokesčius nevykdantys apmokestinamieji asmenys paprastai, išskyrus ypatingus atvejus, privalo į valstybių narių biudžetus sumokėti nesumokėtus mokesčius, palūkanas nuo šių mokesčių, skaičiuojamas nuo prievolės neįvykdymo datos, ir už vėlavimą taikomas baudas ir (arba) nuobaudas²⁰.

31. Tik papildomai, jei M. Irimie ieškinys pagrindinėje byloje būtų nagrinėjamas kaip reikalavimas grąžinti dėl valstybės narės padaryto Sąjungos teisės pažeidimo padarytą žalą, reiktų atsakyti į klausimą, ar pagrindinės bylos aplinkybėmis dėl valstybės narės padaryto SESV 110 straipsnio pažeidimo atsirastų apmokestinamųjų asmenų teisė gauti nuostolių atlyginimą, kuri sudarytų ne tik pažeidžiant Sąjungos teisę sumokėtas mokesčius, bet ir nuo jo sumokėjimo skaičiuotos įstatyme nustatytos palūkanos.

32. Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad valstybės atsakomybės už privatiems asmenims padarytą žalą dėl Sąjungos teisės pažeidimų, priskiriamų valstybei, principas yra neatskiriama Sutarties sistemos dalis²¹. Iš 1996 m. kovo 5 d. Sprendimo *Brasserie du pêcheur ir Factortame*²² matyti, kad dėl Bendrijos teisės pažeidimų asmenims padarytos žalos atlyginimas privalo atitikti patirtą žalą ir būti tinkamas veiksmingai asmenų teisių apsaugai užtikrinti. Būtent dėl patirtos žalos Teisingumo Teismas minėtame Sprendime *Metallgesellschaft ir kt.* nusprendė, kad visiškai atlyginant patirtą žalą negalima neatsižvelgti į aplinkybes, kaip antai praėjęs laikas, kurios gali sumažinti atlyginimo dydį, ir kad palūkanų priteisimas yra būtina žalos atlyginimo dalis²³. Be to, 2006 m. liepos 13 d. Sprendime *Manfredi ir kt.*²⁴ Teisingumo Teismas nusprendė, kad iš veiksmingumo principo ir asmens teisės prašyti atlyginti karteliniu susitarimu arba veiksmiais, galinčiais apriboti arba iškreipti konkurenciją, padarytą žalą išplaukia, kad žalą patyrusiems asmenims turi būti sudaryta galimybė prašyti atlyginti ne tik realiai patirtą žalą (*damnum emergens*), bet ir negautas pajamas (*lucrum cessans*) bei palūkanas.

33. Manau, kad pagrindinės bylos aplinkybėmis palūkanų skaičiavimas nuo atitinkamo mokesčio sumokėjimo dienos yra būtinas, norint tinkamai atlyginti dėl SESV 110 straipsnio pažeidimo padarytą žalą, nes būtent nuo šios dienos apmokestinamasis asmuo patyrė nuostolių, nes negalėjo naudotis atitinkamomis pinigų sumomis.

34. Atsižvelgdamas į šios išvados 22–33 punktuose išdėstytą vertinimą, manau, kad nebereikia nagrinėti, Rumunijos teisėje įtvirtinto žalos, kuri galėtų būti atlyginta M. Irimie, dydžio apribojimu suderinamumo su veiksmingumo ir proporcingumo principais arba ESS 6 straipsnyje ir chartijos 17 straipsnyje įtvirtinta teise į nuosavybę.

18 — Išvados, pateiktos minėtoje byloje, kurioje buvo priimtas minėtas Sprendimas *Littlewoods Retail ir kt.*, 30 punkte generalinė advokatė V. Trstenjak patvirtino, kad „apmokestinamasis asmuo turi teisę atgauti sumokėtą mokestį ir teisę į palūkanas. Šios apmokestinamojo asmens teisės įtvirtintos Sąjungos teisės nuostatose, draudžiančiose surinktus mokesčius.“

19 — Žr. šios išvados 21 punktą. Šiuo klausimu pažymėtina, kad minėtame Sprendime *Littlewoods Retail ir kt.* Teisingumo Teismas nenurodė, kad palūkanų klausimas yra šalutinis.

20 — Sankcijos už vėlavimą ir baudos mokesčių srityje yra prievartos priemonės, kurias valstybės narės naudoja viešojo intereso tikslais, siekdamos užtikrinti, kad apmokestinamieji asmenys (laiku) sumokėtų mokėtinus mokesčius.

21 — Žr. 1991 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *Francovich ir kt.* (C-6/90 ir C-9/90, Rink. p. I-5357) 35 punktą ir 1996 m. spalio 8 d. Sprendimo *Dillenkofer ir kt.* (C-178/94, C-179/94 ir C-188/94– C-190/94, Rink. p. I-4845) 20 punktą.

22 — C-46/93 ir C-48/93, Rink. p. I-1029, 82 punktas.

23 — Žr. 94 punktą.

24 — C-295/04–C-298/04, Rink. p. I-6619, 100 punktas.

VI – Išvada

35. Atsižvelgdamas į visus pirmiau išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui į *Tribunalul Sibi* pateiktą prejudicinį klausimą atsakyti taip:

Sąjungos teisę reikia aiškinti taip, kad valstybė narė, surinkusi su Sąjungos teise, šiuo atveju SESV 110 straipsniu, nesuderinamą mokestį, privalo grąžinti tokio mokesčio sumą ir sumokėti palūkanas nuo šios sumos, skaičiuojamas nuo dienos, kai apmokestinamasis asmuo ją sumokėjo.